

OZNAČENÍ CE – SOUČASNÉ PROBLÉMY A VÝHLEDY

Vincente Leoz, Evropská komise, vedoucí DG Entreprise, Unité Construction

Revue générale 2003, č. 818, str. 16

V době vzniku tohoto přehledu bylo k dispozici 79 harmonizovaných norem stavebních výrobků, které jsou doplněny příslušnými normami zkoušení (zkušební metody), tj. přibližně 20 % norem plánovaných pro sektor stavebních výrobků (450 až 600 norem výrobků a přibližně 1 500 norem zkoušení). Tyto normy nabývaly platnosti, aby bylo možno příslušným výrobkům udělit označení CE. Kromě toho bylo vydáno přibližně 100 evropských technických schválení s vodítky nebo bez nich. Tato schválení rovněž umožňují označovat dotyčné výrobky označením CE, tj. prohlášením o shodě výrobku s harmonizovanými evropskými technickými specifikacemi (prohlášení výrobce) a uvedení funkčních charakteristik výrobku, které mají rozhodující vliv na dodržování základních požadavků na stavby. Asi třicet dalších norem bylo schváleno v procesu formálního hlasování a jsou v současné době předávány národním normalizačním institutům prostřednictvím Řídícího centra Evropského výboru pro normalizaci (CEN).

Po letech příprav, jejichž hlavní etapy byly charakterizovány vypracováním a publikací interpretačních dokumentů a vypracováním mandátů, byl zahájen proces plného zavedení Směrnice o stavebních výrobcích do praxe. Její nejkonkrétnější důsledky pro uvádění výrobků na trh lze zjistit z rostoucího počtu stavebních výrobků s označením CE, který se bude v následujících měsících a letech dále zvyšovat.

I přes tyto významné pokroky se zavádění harmonizovaných evropských norem a evropských technických schválení, vypracovaných ve shodě s ustanoveními a požadavky Směrnice o stavebních výrobcích (CPD) neobejde bez reálných nesnází nebo obav, protože důsledky plného zavedení směrnice do praxe se promítají do organizace trhů, do volného pohybu a používání stavebních výrobků. Nezbytným krokem bude rozdělení odpovědností různých činitelů ve stavebnictví, k němuž bude nutno přistoupit, aby se vyřešila otázka národních technických předpisů a aby se splnilo ustanovení o technických specifikacích stavebních výrobků, které budou stejné pro všechny členské státy Evropské unie.

V současné době je nutno řešit čtyři hlavní problémy:

- ♦ První problém spočívá v nedokonalostech, kterými je poznamenána první generace společných norem. Je třeba si uvědomit, že právě publikované harmonizované evropské normy, které přihlížely ke společným aspektům původních norem národních a které představují významný pokrok, vycházející z výsledků úspěšně realizovaných výzkumných programů a nejnovějšího technologického rozvoje, jsou v mnoha ohledech novátorské. Některé z nich vyžadují, aby byly doplněny, či dokonce v jistých technických bodech upraveny, což není možné bez určitých nesnází, chceme-li přistoupit k jejich zavedení do praxe. Například normy zkoušení, popisující zkušební metody, používané v jedné evropské zemi malým počtem odborníků, musí být v okamžiku, kdy se jejich používání rozšíří do všech členských států Evropské unie, znovu formulovány – přesněji a úplněji, aby mohly být používány odborníky v jiných zemích bez jakýchkoli nejasností a nejistot. Jiný závažný příklad se týká nové zkušební metody výrobků a jejich požární odolnosti. Nyní, když byla metoda publikována, je nutno ve velmi krátké době stanovit podmínky fixace a montáže zkušebních vzorků pro jednotlivé výrobky, což vyžaduje značné úsilí.

Při pohledu na tyto nedokonalosti a nepřesnosti zastávají někteří činitelé názor, že by se nejdříve měly opravit tyto chyby, a teprve potom zavést Směrnici o stavebních výrobcích plně do praxe. Jeden členský stát vznesl v roce 2002 formální námitku proti schválení třiceti norem. Stálý výbor pro stavebnictví a Výbor pro normy a technické předpisy s tímto postupem nesouhlasily. Zastávaly názor, že tyto nedokonalosti nejsou podstatnou překážkou pro schválení norem. Schválení ovšem nijak neruší povinnost, aby byly normy ve sporných bodech dopracovány a upřesněny. Avšak krátkodobě mohou být používány notifikovanými osobami, které hodnotí shodu výrobků s požadavky Směrnice o stavebních výrobcích. Nedostatečně přesné specifikace budou doplněny společnými aplikačními dokumenty, které technické nepřesnosti odstraní.

- ♦ Druhá nesnáž spočívá v takřka nezadržitelné tendenci četných činitelů v různých členských státech doplňovat požadavky, stanovené na evropské úrovni, některými dodatečnými požadavky nebo doplňkovými zkouškami, stanovenými na národní úrovni.

Lze pochopit, že reálná situace tato „pokušení“ ospravedlňuje. Společné normy budou skutečně muset být doplněny dokumenty, které např. vysvětlí obsah technických termínů a definic technikům a uživatelům srozumitelnějším způsobem. Ti si vytvoří korelaci mezi výsledky zkoušek, realizovaných podle dřívějších národních zkušebních metod a výsledky zkoušek podle nových evropských zkušebních metod, nebo budou upřesňovat kategorie funkčních charakteristik, vhodné pro konkrétní oblast. V tomto procesu budou zohledněny specifické aspekty (geologické, geografické a klimatické podmínky, úroveň ochrany). Tento požadavek bude splněn publikací všech vysvětlujících dokumentů, jejichž cílem bude usnadnění používání norem. Mohou to být zprávy CEN, národní informativní přílohy připojené k evropským normám, metodické nebo informativní dokumenty, publikované profesními sdruženími a svazy nebo národními normalizačními instituty.

Je však třeba mít na zřeteli, že od okamžiku, kdy Směrnice o stavebních výrobcích určí pro všechny členské státy společný soubor technických specifikací pro hodnocení a prokazování shody stavebních výrobků, nebude možno v kterémkoli členském státě prosadit dodatečné požadavky nebo doplňkové zkoušky pro uvedení na trh a volné používání výrobků s označením CE. To znamená, že vysvětlující a informativní dokumenty, které budou publikovány různými činiteli, aby se usnadnilo používání norem na jejich území, nebudou moci ani měnit a upravovat, ani jinak interpretovat či doplňovat specifikace k požadavkům, obsaženým a stanoveným v evropských normách. Kdyby některé členské státy přidaly požadavky, stanovené na národní úrovni v národních přílohách k evropským normám nebo k národním aplikačním dokumentům, vystavovaly by se postihu za porušení pravidel, který by iniciovaly orgány Evropské komise na základě Směrnice o stavebních výrobcích 89/106/ EHS nebo směrnice 98/34/EHS.

- ♦ Třetí nesnáž lze definovat takto: Aby ustanovení Směrnice o stavebních výrobcích byla plně operativní poté, co budou publikovány evropské normy a evropská technická schválení, bude ještě třeba, aby notifikované osoby byly připraveny splnit úkoly, které jim přísluší při hodnocení a prokazování shody výrobků. Notifikace těchto orgánů členskými státy a jejich rostoucí odpovědnost v logicky skloubeném rámci, zaručujícím srovnatelnou jakost u všech hodnocení, se rozvíjí ve Skupině pro notifikované osoby s postupným publikováním technických specifikací podle skupin stavebních výrobků.
- ♦ Čtvrtým citlivým bodem je kontrola trhu, to znamená kontrola, že výrobkům uvedeným na trh na území členského státu bylo uděleno označení CE, a to prokazatelným způsobem (výrobce realizoval příslušné úkoly v procesu hodnocení shody, hodnoty funkčních charakteristik, deklarované výrobcem lze prokázat a výrobek se shoduje s technickými specifikacemi, které se na něj vztahují). Odpovědnost členských států je ideálnímu stavu dosud značně vzdálena. Přesto však směrnice bude plně účinná díky kontrole trhu, která bude mít právo odejmout autorizaci v případě, že na národní trhy budou uváděny výrobky neshodné.

Tyto hlavní nesnáze představují aktuální výzvu orgánům komise a členským státům, zastoupeným ve Stálém výboru pro stavebnictví.

Po mnoha lekcích, získaných ze zkušeností s označováním prvních výrobků označením CE, pracují nyní orgány Evropské komise na úpravě samotné směrnice, která by měla v příštích letech umožnit zjednodušení jejího používání v praxi a zvýšení její účinnosti.

Je nepopiratelnou skutečností, že Směrnice o stavebních výrobcích vstoupila nyní do stadia plného zavedení. Získané zkušenosti, spojené se zaváděním označení CE do praxe, znamenají nyní pro některé výrobky nezvratnou skutečnost. V následujících měsících se bude aplikace směrnice rozvíjet zvýšeným tempem u dalších stavebních výrobků. Z tohoto vývoje budou mít prospěch uživatelé i evropský průmysl. Lze konstatovat, že výhody uvedené dále se budou týkat skutečně všech:

- ♦ volný pohyb a používání výrobků;
- ♦ záruka, že výrobky jsou schopny určeného použití, aniž by se snížila současná úroveň, prokázaná ochranou členských států;
- ♦ zvýšení konkurenceschopnosti podniků;
- ♦ hodnocení shody výrobků pro komplex vnitřního trhu.